

Spis filmów i scenariuszy katechez

1. **Pokochaj siebie** – katecheza 7: Pokochaj siebies. 2
2. **Zrób coś** – katecheza 15: Sztuka owocnego życias. 7
3. **Nie, bo nie** – katecheza 27: Gniewam się śmiertelnies. 14
4. **Sprawiedliwy wybór** – katecheza 21: Pragnienie sprawiedliwościs. 21
5. **Wet za wet** – katecheza 51: Nie tak jak daje świats. 27

KATECHEZA 7¹**POKOCHAJ SIEBIE****SCENARIUSZ KATECHEZY****z wykorzystaniem filmu „Pokochaj siebie”**

Materiały i pomoce: świeca; egzemplarz Pisma Świętego; podręcznik ucznia.

Część wstępna katechezy**Modlitwa**

Katecheta prosi uczniów o powstanie. Rozpoczyna modlitwę.

Dziś kolejne spotkanie, podczas którego będziemy rozważać tajemnice Bożej miłości. Właściwie będziemy studiować tylko jedno zdanie z Ewangelii. Jest to bardzo ważne zdanie, dlatego proszę o skupienie.

Wybrany uczeń czyta uroczyście (przy zapalonej świecy, nie z podręcznika, lecz z Pisma Świętego):

Słowa Ewangelii według świętego Mateusza

Wszyscy uczniowie: Chwała Tobie, Panie.

Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego.

Oto słowo Pańskie

Wszyscy uczniowie: Chwała Tobie, Chryste.

Uczniowie zapisują temat: Pokochaj siebie.

Część zasadnicza katechezy**Opracowanie zadania 1.**

Przeczytajcie opowiadanie „Dla rodziny”. Jak oceniacie postępowanie bohaterki? Na czym polega paradoks sytuacji panującej w domu? Czy pani Fidget kochała siebie samą jak

¹ Scenariusze z wykorzystaniem filmów edukacyjnych zostały napisane w oparciu o książkę dla katechety: „Chodźmy razem. Poradnik metodyczny do nauki religii dla klasy III gimnazjum”; seria „Odślonić twarz Chrystusa” (Kraków, Wydawnictwo WAM, 2013).

swych domowników? Co moglibyście jej doradzić, by dom, który stworzyła, stał się dla jej dzieci „szkołą bogatszego człowieczeństwa”?

Uczniowie odpowiadają pisemnie na postawione pytanie. Katecheta ocenia kilka prac, wystawia stopnie lub plusy za pracę na lekcji.

KLUCZ DO ZADANIA 1.

Pani Fidget poświęciła całe swoje życie rodzinie: sprzątała, gotowała, czekała na domowników, martwiła się o nich. Robiła to nawet wtedy, gdy sytuacja tego nie wymagała. W pewnym momencie jej poświęcenie zaczęło być kłopotliwe i męczące dla wszystkich: na tym polega paradoks tej sytuacji.

Pani Fidget zupełnie nie myślała o sobie, nie kochała siebie, co spowodowało, że jej poświęcenie dla rodziny przestało być miłością, a zaczęło być dokuczliwym, groteskowym (śmiesznym, a zarazem poważnym) dziwactwem.

Przykładowe rady dla pani Fidget: „Proszę nauczyć się odpoczywać, bo wypoczęta i zadowolona gospodyni stworzy szczęśliwszy dom”, „Proszę poświęcić trochę czasu dla siebie: rozwijać swoje zainteresowania lub poszerzyć krąg znajomych i przyjaciół”.

Opracowanie zadania 2.

Katecheta poleca pracę parami. Chodzi o szybką analizę treści zdjęć, by uczniowie byli przygotowani do skorzystania z nich w zadaniu 4.

Przyjrzyjcie się zdjęciom, nazwijcie problemy nimi zilustrowane i powiedzcie, czy przedstawieni na nich młodzi ludzie kochają siebie. Jakie mogą być konsekwencje ich postaw? Jakie inne zagrożenia dla dojrzałej miłości siebie dostrzegacie we współczesności?

Wybrane 4 ławki grupy przedstawiają swoją pracę: każda jedno zdjęcie. Pozostali mogą uzupełniać wypowiedzi uczniów. Zadanie jest łatwe, więc nie poświęcamy na nie wiele czasu.

KLUCZ DO ZADANIA 2.

Zdjęcie 1 – nadużywanie alkoholu,

Zdjęcie 2 – żywienie się fast food (szybko przyrządzanym jedzeniem),

Zdjęcie 3 – prowokowanie wymiotów będący jednym z objawów bulimii,

Zdjęcie 4 – częste i namiętne granie w gry komputerowe.

Przedstawieni na zdjęciach młodzi ludzie nie kochają siebie dojrzałe: alkoholizm, objadanie się i bulimia są objawem braku akceptacji siebie, poddanie się uzależnieniu od gier jest brakiem odpowiedzialności za siebie i swój rozwój, czyli też jest brakiem miłości.

Inne zagrożenia: narażanie się dla silnych doznać, np. zbyt szybka jazda na motorze, narkotyki, papierosy, antykoncepcja hormonalna, częste imprezy, uczenie się w nocy, ambicje (sport, nauka, kondycja finansowa, pozycja społeczna).

Wszystkie przedstawione okoliczności stanowią zagrożenie zdrowia we wszystkich jego wymiarach (fizycznym, psychicznym, społecznym), a w skrajnych przypadkach – życia.

Film „Pokochaj siebie”. *Zapowiadamy, że obejrzymy film, który pomoże nam zauważyć problem miłości siebie samego wśród zwykłych uczniów, którzy nie są może obarczeni problemami przedstawionymi na zdjęciach. Po odtworzeniu filmu przeprowadzamy głosowanie:*

Czy bohater kochał siebie samego, czy nie?

Następnie prosimy, by uczniowie uzasadnili swoje zdanie. Dzielimy tablicę na dwie części i krótkimi hasłami zapisujemy argumenty

Na przykład argumenty, że bohater nie kocha siebie samego, mogą być takie:

jest wobec siebie zbyt krytyczny, nie docenia swoich umiejętności, widzi w sobie same wady;

przykłady argumentów, że bohater jednak kocha siebie samego:

jest wobec siebie wymagający, dba o siebie i swój wygląd, chce być szczęśliwy.

Teraz polecamy, by ktoś przeczytał na głos tekst „Droga do miłości” i na jego podstawie uzupełnił odpowiedź na pytania: Czy w świetle tego artykułu można powiedzieć, że bohater kochał siebie samego, czy nie?

Opracowanie zadania 4.

Korzystając z tekstu „Droga do miłości”, zdjęć oraz własnych doświadczeń, a także z zapisków na tablicy dotyczących bohatera filmu – ułóżcie składający się z kilkunastu pytań kwestionariusz mający pomóc w odpowiedzi na pytanie: Czy Kocham siebie?

Po wykonaniu zadania, prosimy, by uczniowie wymienili się kwestionariuszem ze swoim kolegą z ławki i odpowiedzieli sobie na pytania przygotowane przez niego.

Wyciągnijcie wnioski dotyczące waszego stosunku do siebie. Proszę, byście zrobili to rzetelnie, a ten czas potraktowali jako czas autorefleksji.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Przykładowe pytania w kwestionariuszu *Czy Kocham siebie?:*

Czy śpisz co najmniej 9 godzin codziennie?

Czy palisz papierosy?

Czy pijesz alkohol?

- Czy używasz środków odurzających?
- Czy uczestniczysz w zajęciach sportowych?
- Czy umiesz obyć się jeden dzień bez komputera?
- Czy rozwijasz swoje zainteresowania?
- Czy odżywasz się racjonalnie?
- Czy masz przyjaciół?
- Czy umiesz wypoczywać?
- Czy patrzysz z niechęcią na siebie w lustrze?
- Czy cierpliwie znosisz swoje wady?
- Czy cieszysz się ze swoich sukcesów?
- Czy cieszysz się, gdy ktoś cię słusznie chwali?

Podsumowanie

Dyskusja – „Jak sądzisz?”

Jeśli wystarczy czasu, katecheta proponuje dyskusję. Jeśli nie wystarczy czasu, zadanie to można wykorzystać np. jako zadanie na kartkówkę po tej jednostce lekcyjnej.

Czy książka „Pokochaj siebie” Wayne’a Dyera może być przydatna dla chrześcijanina? Czy jest zgodna z chrześcijańską wizją życia i człowieczeństwa? Przed dyskusją zapoznajcie się z umieszczoną w podręczniku recenzją wydawniczą.

Katecheta prowadzi dyskusję, podkreślając właściwy tok rozumowania. Recenzja wydawnicza książki „Pokochaj siebie” Wayne’a Dyera wskazuje, że może być ona przydatna dla wielu ludzi. Omawia bowiem częste psychologiczne rozterki wielu z nas. Chrześcijanin powinien jednak zwrócić uwagę na niektóre sformułowania z recenzji: „Jak żyć pełnią życia, zgodnie z własnymi pragnieniami?”, „Jak stać się panem swoich myśli i czynów?”. Te sformułowania rzucają nieco więcej światła na tę publikację. Dają podstawę do sądenia, że autor nie ma na myśli dojrzałej miłości siebie samego w prawdzie, lecz miłość egoistyczną. Nie ma w niej odniesienia ludzkiej egzystencji do Boga. Dla chrześcijanina „receptą na szczęście i sukces” nie jest realizacja własnych pragnień i bycie panem swoich myśli, ale życie Ewangelią, czyli ostatecznie pozwolenie, by żył w nim i działał sam Chrystus.

Modlitwa

Katecheta prosi uczniów o powstanie. Rozpoczyna modlitwę.

Panie, naucz nas patrzeć na siebie z miłością – tak jak Ty na nas patrzysz. Spraw, by Twoja miłość pozwoliła nam akceptować siebie takimi, jakimi jesteśmy. Daj siłę, byśmy nie

godzili się na to, co w nas złe i zachowali szacunek i miłość do siebie. I pomóż pielęgnować w sobie to, co dobre. A w chwilach przygnębienia prosimy o poczucie humoru i dystans do siebie, by pomogły nam przetrwać złe chwile.

Bóg kocha mnie takiego, jakim jestem,
 Raduje się każdym moim gestem
 Alleluja! Boża radość mnie rozpiera!

Zadanie domowe

Zadanie 3. Zadanie dodatkowe dla chętnych.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Egoizm jest pobbżaniem sobie, które wynika z fałszywego obrazu samego siebie. Niedojrzałość egoizmu przejawia się tym, że człowiek dba o siebie dla samego siebie, za wszelką cenę, hołduje przyjemnościom i namiętnościom. Ma, często wbrew rzeczywistemu obrazowi, pozytywny obraz siebie i za wszelką cenę chce, by ten obraz był trwały (sam go podtrzymuje i zmusza innych do podtrzymywania takiego obrazu).

Miłość samego siebie jest patrzeniem na siebie w prawdzie (nieakceptowanie wad, akceptowanie zalet) i przejawia się dojrzałym szacunkiem do siebie, wynikającym z szacunku do Stwórcy, który pierwszy pokochał człowieka. Miłość ta przejawia się m.in. dbałością o zdrowie, wygląd, wiedzę i pozwala lepiej służyć innym.

Religijnym fundamentem miłości siebie dla chrześcijanina jest fakt, że Bóg pierwszy i nieodwołalnie go pokochał. Brak miłości do siebie jest więc pogardą dla miłości Bożej. Miłość siebie samego ma też uzasadnienie w tym, że nauczanie się jej jest jedyną drogą życia, na której człowiek może w wypełnić powołanie Boże i rozwinąć się zgodnie z Jego zamysłem (stać się najpiękniejszą wersją samego siebie). Człowiek nie może także wypełniać Bożego przykazania miłości bliźniego, jeśli siebie nie kocha.

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Katecheta ocenia zgodność fabuły z wybraną przez ucznia formułą opowiadania (czytelność i oryginalność przykładu), zgodność wypracowania z formą wypowiedzi (opowiadanie musi zawierać kilka wydarzeń, drobne opisy, dialogi).

Zapis w zeszycie

Temat: Pokochaj siebie.

Zadanie 1. Zadanie 4 – pytania do kwestionariusza

KATECHEZA 15

SZTUKA OWOCNEGO ŻYCIA

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Zrób coś”

Materiały i pomoce: podręcznik ucznia.

Część wstępna katechezy

Wymieńcie cechy charakteru, które cenicie w ludziach, np. w rodzicach, nauczycielach, oraz tych, z których usług na co dzień korzystacie, np. lekarza, ekspedientki, pracowników różnych serwisów, a także przyjaciół.

Uczniowie wymieniają cechy, a katecheta pisze je na tablicy.

Przypomnijcie, jakie są owoce Ducha Świętego, i porównajcie z nimi cechy, które podaliście przed chwilą.

Uczniowie przypominają owoce Ducha Świętego (mogą sięgnąć do „Masz wiadomość!” na s. 41 w podręczniku). Wyciągają wniosek: ludzie pragną u siebie nawzajem tych cech, które są owocami Ducha Świętego. Bóg wie, czego pragną ludzie i chce ich tym obdarzyć.

Możecie się spotkać z różną liczbą owoców Ducha Świętego: dziewięć lub dwanaście. Ta liczba jest związana z tłumaczeniami Pisma Świętego. Nowe tłumaczenie podaje ich 9, ale tradycyjna nauka Kościoła wymienia ich aż 12. Po prostu niektóre z tych dziewięciu opisuje dokładniej. Wulgata, a więc pierwsze tłumaczenie całej Biblii na łacinę, prawdopodobnie ujęła niektóre opisowo. W „Komentarzu żydowskim do Nowego Testamentu” mamy ich 9: miłość, radość, pokój, cierpliwość, łagodność, dobroć, wierność, pokora, wstrzeźliwość. Natomiast w „Grecko-polskim Nowym Testamencie”, który jest dosłownym tłumaczeniem z języka greckiego, jest: „Zaś owoc Ducha jest miłością, radością, pokojem, wielkodusznością, łagodnością, dobrocią, wiarą, delikatnością, wstrzeźliwością”.

Modlitwa

Katecheta prosi uczniów o powstanie i rozpoczyna modlitwę.

„Zaś owoc Ducha jest miłością, radością, pokojem, wielkodusznością, łagodnością, dobrocią, wiarą, delikatnością, wstrzeźliwością”.

Chleba naszego powszedniego i owoców Ducha Świętego, Boże, daj nam dzisiaj. Amen.

Film „Zrób coś”. *Odtwarzamy film i czytamy tekst „Siedem nawyków przegranego nastolatka”. Przy lekturze katecheta powinien się liczyć z możliwymi żartami, komentarzami uczniów, ponieważ tekst ma charakter humorystyczny. Nie należy na to reagować, tylko spokojnie przejść do dalszej części katechezy.*

Jaki związek ma film z przeczytanymi zasadami?

Które zasady pasują do bohatera filmu? Wypiszcie ich numery w zeszytcie.

Czy waszym zdaniem jest on przegrany?

Opracowanie zadania 1.

Na podstawie przeczytanego przed chwilą tekstu „Siedem nawyków przegranego nastolatka” oraz filmu powiedzcie, jakie mogą być skutki przestrzegania wymienionych zasad.

Uczniowie krótko się wypowiadają, wskazując skutki kierowania się wymienionymi zasadami.

KLUCZ DO ZADANIA 1. – część ustna

Możliwe skutki przestrzegania zasad wymienionych w tekście „Siedem nawyków przegranego nastolatka”:

- bycie postrzeganym przez innych jako ofiara, niedocenianym i lekceważonym, wzbudzenie niechęci i agresji;
- chaotyczność w działaniu, nie osiągnięcie celów, rozleniwienie, nie wywiązywanie się z obowiązków i deklaracji;
- rywalizacja za wszelką cenę, brak lojalności, zazdrość;
- lekceważenie potrzeb innych, brak czasu, nuda, brak relacji przyjacielskich i koleżeńskich, egoizm, gadulstwo;
- osamotnienie, arogancja, pyszałkowatość;
- brak porozumienia, brak zainteresowania ze strony innych;
- poczucie bezsensu, życie szare, bezbarwne, niedojrzałość, infantylizm.

Pamiętając, że te zasady mają wydźwięk ironiczny, przeformułujcie je pozytywnie i zapiszcie w zeszytcie.

Uczniowie zapisują najpierw temat: Sztuka owocnego życia, a następnie przechodzą do zdania. Katecheta może podać przykład lub pierwszą zasadę zrobić wspólnie z uczniami na tablicy.

KLUCZ DO ZADANIA 1. – część pisemna

Pozytywne przeformułowanie nawyków przegranego nastolatka:

Nawyk 1: Bierz odpowiedzialność za siebie.

Nawyk 2: Działaj w sposób przemyślany i roztropny. Planuj. Przewiduj konsekwencje swoich czynów.

Nawyk 3: Najpierw rób rzeczy ważne, potem pilne, a na końcu przyjemne.

Nawyk 4: W życiu dawaj z siebie wszystko, ale pozwól, by inni też mogli cieszyć się sukcesem. Życie to miejsce twórczości i samorealizacji.

Nawyk 5: Najpierw uważnie słuchaj, potem mów, tak by inni chcieli cię słuchać.

Nawyk 6: Bądź gotów do współpracy. Sukces dzielony z kimś cieszy bardziej! Zawsze możesz się od innych ludzi czegoś nauczyć.

Nawyk 7: Dbaj o własny rozwój. Kształć swój umysł i charakter. Interesuj się światem, ludźmi i przyrodą. Rozmyślaj i rozmawiaj o sprawach ważnych.

Podkreście trzy wybrane zasady, których szczególnie potrzebuje bohater filmu, by cieszyć się życiem.

Katecheta zaznacza, że sprawdzając zeszyty, zwróci uwagę na podkreślenia. Po wykonaniu zadania uczniowie sprawdzają, czy podkreślone punkty pokrywają się z zapisanymi na marginesie.

Część zasadnicza katechezy

Opracowanie zadania 2.

Rysujemy na tablicy schematyczne postaci ludzkie. Cechy charakteru wpisujemy wewnątrz rysunku postaci, ale głowę zostawiamy „pustą”.

Scharakteryzujcie „przegranego nastolatka” i osobę stosującą się do zasad, które sformułowaliście.

Uczniowie, którzy powiedzą odpowiednią cechę, podchodzą do tablicy i wpisują ją wewnątrz schematu. Po lewej nad schematem piszemy: „PRZEGRANA”, po prawej zostawiamy nad schematem puste miejsce. Dopiero, gdy któryś z uczniów zapyta, co wpisać, prosimy, by uczniowie sami zaproponowali.

Która z tych osób ma większą szansę na bycie szczęśliwym?

Rysujemy odpowiednio w „twarzach” postaci uśmiech i wykrzywioną minę.

Przeczytajcie fragment Listu św. Pawła do Galatów. Które życie w świetle słów św. Pawła można uznać za owocne? Proszę o uzasadnienie odpowiedzi.

Jeden z uczniów czyta na głos fragment Listu do Galatów. Odpowiedź na pytanie o szansę na szczęśliwe życie jest jednoznaczna, jednak uczniowie mogą próbować „bronić”

przegranego nastolatka. Katecheta nie musi tego komentować. Prawdopodobnie zadanie i tak odniesie swój skutek wychowawczy.

Druga część zadania wymaga uzasadnienia i na to należy zwrócić uwagę. Uzasadnienie może podać ustnie jeden z uczniów.

KLUCZ DO ZADANIA 2.

„PRZEGRANY”

„Przeegrany nastolatek” jest samotnym egoistą, który żyje z dnia na dzień, bez marzeń, planów i celów. Na niczym mu naprawdę nie zależy, nic nie jest dla niego ważne, dobre i piękne. Nic go nie cieszy i nie martwi. Nudzi się śmiertelnie, jest zmęczony życiem. Dbą tylko o własne przyjemności, nie nawiązuje bliskich relacji z ludźmi, innych traktuje jak rywali lub wręcz wrogów.

„WYGRANY”

„Zdrowy” nastolatek to osoba odpowiedzialna, interesująca, rozwijająca się, zdolna podjąć odpowiedzialność za powierzone jej zadania, wierna w przyjaźni, ciekawa innych, chętna do współpracy, posiadająca marzenia i plany na przyszłość, wytrwała w dążeniu do ich realizacji, wymagająca wobec siebie, podejmująca refleksję nad sensem życia, poszukująca wartości i ideałów, potrafiąca się cieszyć także z rzeczy drobnych, życzliwa, współczująca, gotowa do pomocy.

Św. Paweł mówi o owocach Ducha, takich jak: miłość, radość, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wierność, łagodność, opanowanie. Pokazuje też, jakie są konsekwencje wybranego przez człowieka stylu życia: „co człowiek sieje, to i żąć będzie. [...] Kto sieje w duchu, jako plon ducha zbierze życie wieczne”.

Dlatego życie owocne – w którym widać owoce Ducha Świętego – jest udziałem „zdrowego” nastolatka (bo „siej w duchu”). Życie „przegranego nastolatka” jest bezowocne (można o nim powiedzieć, że sieje wiatr – czyli nic, zatem i nic nie zbiera).

Opracowanie zadania 3.

Warto poznawać biografie ludzi niezwykłych. Takie przykłady mogą dać nam siłę do przezwyciężania swoich słabości lub niechęci, której źródła nie umiemy wskazać. Dzisiaj poznacie niezwykłą postać, jaką była Hanna Chrzanowska. Posłuchajcie...

Katecheta czyta tekst „Cioteczka”.

Które z cech bohaterki tekstu „Cioteczka” robią na was największe wrażenie?

Uwaga: Wybór cech, które robią na uczniu wrażenie, nie podlega ocenie.

W domu wykażcie (pisemnie w zeszycie), że przykład sługi Bożej Hanny Chrzanowskiej dowodzi, iż człowiek w każdej sytuacji może być kowalem własnego losu i zarazem twórcą historii.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Cechy Hanny Chrzanowskiej: profesjonalizm i energia w działaniu, życzliwość, umiejętność dobrej organizacji czasu i pracy, szerokie spojrzenie na świat i człowieka; odwaga w podejmowaniu nowych wyzwań; umiejętność działania w zmiennych warunkach, zdolność improwizacji, nieprzeciętny zmysł humoru i obserwacji, wrażliwość artystyczna, radość, towarzyskość, zdolność do przyjaźni, umiejętność dawania i brania, współodczuwanie, optymizm, szukanie rozwiązań w trudnych sytuacjach, umiejętności przywódcze, umiejętność współpracy, upór i wytrwałość w dążeniu do realizacji planów, osobisty autorytet i urok; poczucie taktu w sytuacjach trudnych, apodyktyczność, szczerość, pogoda ducha, prostota, zaufanie do ludzi; rzeczowość i konkretność; religijność, zdrowa pobożność, łączenie spraw życia codziennego z wymiarem życia wiecznego.

Sługa Boża Hanna Chrzanowska żyła w trudnym okresie historii Polski: urodziła się pod zaborami, przeżyła dwie wojny światowe, pracowała w czasach rządów komunistycznych. W każdej sytuacji potrafiła żyć i działać dla dobra potrzebujących, szczególnie chorych. Działa, których się podjęła, miały wpływ na życie społeczne: poprzez czasopismo „Pielęgniarka Polska”, które redagowała, pracując w Polskim Komitecie Opiekuńczym, wspierającym wysiedlonych podczas II wojny światowej. Działała jako instruktorka i dyrektorka Szkoły Pielęgniarstwa Psychiatrycznego, prowadząc kursy pielęgniarskie w całej Polsce oraz pisząc podręcznik pielęgniarstwa. System opieki domowej nad chronicznie chorymi, który stworzyła, był prekursorki. Ona także zainicjowała duszpasterstwo chorych. Te działania miały znaczenie historyczne.

Katecheta powinien sprawdzić wypowiedzi uczniów na następnej katechezie.

Opracowanie zadanie 4.

Katecheta poleca uczniom przeczytanie tekstu Benedykta XVI i wspólnie z uczniami wypełnia na tablicy (a uczniowie w zeszycie). Po wypełnieniu tabeli katecheta pyta, czy zdaniem uczniów osiągnięcia z dwóch kolumn wykluczają się, czy uzupełniają i podsumowuje dyskusję. Następnie prosi uczniów o uzasadnienie tematu katechezy.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Co można osiągnąć dla siebie, gdy się rozwija talenty	Co można osiągnąć dla innych, gdy się rozwija talenty
<ul style="list-style-type: none"> – zdobyć pozycję społeczną, – stać się konkurencyjnym i produktywnym 	<ul style="list-style-type: none"> – pomagać innym we wzrastaniu, – być świadkiem miłości, – wnosić wkład w budowę cywilizacji miłości

Człowiek może osiągnąć wiele dla siebie i jednocześnie służyć innym. Ważna jest hierarchia wartości: własne osiągnięcia nie powinny nigdy przeszkadzać w świadczeniu miłości i niesieniu pomocy tym, którym możemy pomóc.

„Sztuka owocnego życia” polega na tym, że ludzie twórczy w miłości, wytrwali w zadaniach, które podejmują, i odważni w inicjatywach, owocują zmianą życia człowieka i całej ludzkości.

Realizują to także poprzez codzienność i zwykłe relacje ludzkie.

Podsumowanie**Dyskusja – „Jak sądzisz?”**

Hanna Chrzanowska była aktywną, sprawną, dojrzałą osobą. Jej życie było bardzo twórcze. Zastanówmy się jednak, czy dziecko albo człowiek sparaliżowany, niepełnosprawny umysłowo może być twórczy.

Katecheta słucha wypowiedzi uczniów. W razie potrzeby może zapytać, czy uczniowie widzieli filmy o osobach niepełnosprawnych umysłowo, które potrafiły kochać i pomagać innym, np. o chorych z zespołem Downa.

Jeśli chodzi o osoby tak mocno niepełnosprawne umysłowo, że są niezdolne do samodzielności, to właśnie one sprawiają, że inni mogą kochać bezinteresownie. Ludzie, którym urodziło się dziecko niepełnosprawne umysłowo, często przeżywali to najpierw jako dramat, a potem odkrywali, że zajmowanie się takim dzieckiem cementowało ich małżeństwo, potrafili się cieszyć najmniejszymi osiągnięciami dziecka.

Odnoszenie się do chorych umysłowo, mocno upośledzonych, najdobitniej wyraża poziom kultury i ludzkiej cywilizacji. Na tę miarę naszego człowieczeństwa wskazał swoim życiem i działalnością Jean Vanier, założyciel wspólnot Arki.

Katecheta może poprosić, by któryś z uczniów przygotował krótką informację o tych wspólnotach na następną katechezę.

Modlitwa

Katecheta prosi uczniów o powstanie i rozpoczyna modlitwę.

Tak często zapominamy, że Duch Święty jest z nami i wspiera nas swoją mocą. Tak często gasimy Go, zamykamy się na Jego natchnienia, nawet przeszkadzamy Mu. Wydaje nam się, że poradzimy sobie sami. Jest w nas więcej z ducha tego świata niż z Ducha Świętego. Co musimy zmienić, żeby nasze życie stało się owocne?

Słowo Chrystusa, naznacz mnie!

Cierpliwości Chrystusa, unoś mnie!

Mocy Chrystusa, wesprzyj mnie!

Dłonie Chrystusa, pochwycie mnie!

Radości Chrystusa, zbaw mnie!

Tchnienie Chrystusa, ożyw mnie!

Duchu Chrystusa, napelnij mnie!

Miłości Chrystusa, przeniknij mnie!

Helmut Krätzl, *Modlitwa serca*

Zadanie domowe

Zadanie dodatkowe dla chętnych

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Ocenie podlega treść podziękowania (zgodność z poleceniem: krótka informacja o wydarzeniu i opis uczuć) oraz jego forma (poprawność, nieszablonowość).

Zapis w zeszycie

Temat: Sztuka owocnego życia.

Zadanie 1. – druga część; Zadanie 3. Zadanie 4.

KATECHEZA 27

GNIEWAM SIĘ ŚMIERTELNIE

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Nie, bo nie”

Materiały i pomoce: podręcznik ucznia.**Część wstępna katechezy**

Dzisiaj modlitwę rozpoczniemy rozważaniem nad Pismem Świętym. Napisał je poeta Roman Brandstaetter.

Modlitwa

Biblio, ojczyzno moja,

Biblio, moja ziemio polska,

Galilejska

I franciszkańska,

O wy, Księgi mojego dzieciństwa,

Pisane dwujęzyczną mową,

Polską hebrajszczyzną,

Hebrajską polszczyzną,

Dwumową

Świętą

I

Jedyną.

Gdy ma się ku zachodowi,

I z lipy przed moim domem opadają liście,

Siedzę nad Tobą,

Biblio,

I wywołuję z Twoich wersetów

Wszystkich najlepszych,

Którzy są dla mnie niedościgłym wzorem,

Wszystkich najpiękniejszych,

Których podziwiam,

Wszystkich szlachetnych,
 Którym nie umiem dorównać,
 Biblio,
 mówiąca do mnie głosem napomnienia
 I głosem nagany,
 I głosem gniewu,
 I głosem kary,
 I głosem potępienia,
 I głosem przestrogi,
 I głosem sumienia,
 Biblio,
 Sprawująca nade mną
 Sąd.

Roman Branstaetter, *Biblio, ojczyzna moja*

Na zakończenie, prosimy, by wszyscy powtórzyli werset (J 6, 68b).

„Panie, do kogóż pójdziemy? Ty masz słowa życia wiecznego”. Amen.

Opracowanie zadania 1.

*Katecheta rozpoczyna od krótkiej rozmowy na temat komiksowego rysunku w podręczniku ucznia (s. 74). Pyta, co śmieszy w ilustracji. Zwraca uwagę na karykaturalne przedstawienie sytuacji, a jednocześnie wspólnie z uczniami poszukuje ukrytej w niej prawdy. Uczniowie powinni zwrócić uwagę, że obrazek przedstawia bunt przeciwko ogólnie przyjętym zasadom. Jest to rzeczywistość, która w mniejszym lub w większym stopniu jest udziałem każdego człowieka. Każdy bowiem kiedyś nie zgadzał się z jakimiś narzuconymi mu normami. **Film „Nie, bo nie”**. Zapowiadamy, że teraz poznamy przykład innego buntu, który można nazwać młodzieżowym. Prezentujemy film, ale tylko pierwszą część (do 02:27). Zapowiadamy, że resztę obejrzymy za chwilę.*

Widzicie związek tego filmu z rysunkiem? A czym różnią się te bunty?

Dążymy do tego, by uczniowie dostrzegli, że pierwszy bunt wydaje się bezsensowny, ale chyba nikomu nie szkodzi. Drugi natomiast jest egoistycznym stawianiem na swoim, nie liczeniem się z potrzebami innych.

Podajcie przykłady buntu przeciw zasadom, według których rodzice i nauczyciele wychowują młodzież. A jakie znacie przykłady buntu przeciw przejawom zła i niesprawiedliwości?

KLUCZ DO ZADANIA 1.

Przykłady buntu przeciw zasadom wychowawczym: późne wracanie do domu, sięganie po używki, uciekanie z lekcji, odmowa sprzątnięcia w pokoju.

Przykłady buntu przeciw przejawom zła i niesprawiedliwości: wyrażenie sprzeciwu wobec niesprawiedliwego potraktowania znanej osoby przez urzędników państwowych (np. nauczycieli, pracodawców); taki sprzeciw może być wyrażany w sposób dopuszczalny (rozmowy, pisma) lub niedopuszczalny (zastraszanie, nękanie), bunt przeciw rodzinie, jeśli jest w niej patologia (np. przeciw ojcu agresywnemu alkoholikowi); podjęcie akcji przeciw niszczeniu przyrody.

Zanim poznamy prawdziwego bohatera dzisiejszej katechezy, obejrzymy film do końca. Czy ktoś jeszcze się zbuntował?

Odtwarzamy resztę filmu (czas: 02:27). Pozwalamy na swobodne wypowiedzi, ale szybko kończymy tę część, komentując, że czasem bezsensowny bunt wraca do buntownika jak bumerang i obraca się przeciw niemu.

Przechodzimy do dalszej części katechezy.

Dzisiaj będzie mowa o buntowniku i to nie byłoby jakimś – proroku, który uciekał przed Bogiem, bo mu się nie podobało zadanie, jakie Bóg mu zlecił. Zobaczymy, jak Bóg „poradził sobie” z nadąsanym prorokiem i spróbujemy zrozumieć, czego poprzez tę biblijną opowieść Bóg chce nas nauczyć. Zapiszcie temat: Gniewam się śmiertelnie.

Część zasadnicza katechezy**Opracowanie zadania 2.**

Polecamy, by uczniowie przeczytali tekst Pisma Świętego i krótko zreferowali najważniejsze wydarzenia z historii Jonasza.

Podkreślamy (być może uczniowie sami zwrócą na to uwagę), że nieprawdopodobne są nie tylko całe wydarzenia, ale także niektóre fakty prawdopodobnych zdarzeń, jak na przykład uciszenie burzy z powodu wyrzucenia Jonasza czy natychmiastowe nawrócenie Niniwitów. Zwracamy uwagę uczniów na przyczynę obecności tylu alegorycznych wydarzeń.

Przeczytajcie „Masz wiadomość!” i powiedzcie, co to jest midrasz. Wyciągnijcie wnioski: czy tę Księgę należy rozumieć dosłownie, czyli przyjmować wydarzenia jako realistyczne?

Uczniowie mają odkryć, że Księga Jonasza jest midraszem czyli obrazową, budującą opowieścią, która ma dostarczać motywacji do wierności wobec Boga oraz rozwiązywać problemy osobiste i społeczne. Warto powiedzieć także uczniom, że krzew rycynusowy

rzeczywiście szybko wyrasta na pustyni przy minimalnej obecności wilgoci, ale jest bardzo delikatny i łatwo usycha. Krzew ten ma duże liście, pod którymi można się schować przed promieniami słońca.

Teraz uczniowie wykonują zadanie 1.

Być może okaże się konieczne wyjaśnienie, jaki stosunek do pogan mieli Izraelici, którzy uważali siebie za spadkobierców Bożego objawienia, a przez to uprzywilejowanych w przyjmowaniu Bożych łask.

Poganie, zdaniem Izraelitów mogli dostąpić Bożego miłosierdzia jedynie wtedy, gdy przyjmą wszystkie obowiązki Prawa Izraelskiego. Takie stanowisko miał również Jonasz i to tłumaczy jego niechęć do spełnienia Bożego rozkazu.

KLUCZ DO ZADANIA 2.

Jonasz jak typowy Izraelita, uważając siebie za członka narodu wybranego, gardzi grzesznymi poganami.

Bóg w przeciwieństwie do Jonasza traktuje grzesznych pogan na równi z narodem wybranym, dając im taką samą szansę nawrócenia. Powołuje Jonasza, okazuje miłosierdzie skruszonym poganom i poucza Jonasza (jeśli prorokowi żal krzewu, to o ile bardziej Bogu żal ludzi, czyli dzieci, które zbłądziły).

Poprzez Księgę Jonasza, Bóg ukazuje prawdę, że chce zbawienia wszystkich ludzi, że wszyscy są dla Niego równie ważni.

Uczniowie sporządzają notatkę w zeszycie. Pozostałe zadania wykonują na lekcji ustnie.

Opracowanie zadania 3.

Katecheta zadaje kolejne pytania i słucha odpowiedzi.

Jaki jest stosunek Jonasza do Bożych planów?

Jak Bóg odnosi się do buntu proroka?

Jest tu dobry moment do wyjaśnienia roli „mądrego buntu”, kiedy człowiek sprzeciwia się, bo nie rozumie nakazów, jest otwarty na wyjaśnienia i gotowy zmienić stanowisko, gdy zostanie przekonany do ich słuszności. Taki bunt przeciwstawia się „zgubnemu buntowi”, człowieka z uporem trwającego przy swoim zdaniu i nieprzyjmującego żadnych argumentów strony przeciwnej – buntującego się „dla zasady”, dla samego buntowania.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Jonasz jest niechętny do spełnienia woli Boga, nie rozumie Bożych posunięć. Po nieudanej próbie ucieczki otwarcie mówi o tym Bogu, wyjawia mu swój sprzeciw, wyjaśniając swoje zdanie.

Bóg jednak nie opuszcza niesforne go proroka. Nawet podczas ucieczki troszczy się o jego bezpieczeństwo. Cierpliwie też wyjaśnia i tłumaczy Swoje niezrozumiałe dla Jonasza działania. tak dzięki swojemu szczeremu buntowi Jonasz dowiaduje się więcej o Bożych planach i zamiarach.

Katecheta podsumowuje.

Misja proroka Jonasza jest pochodzenia Bożego, więc nic nie może jej udaremnić. Bóg panuje nad całym wszechświatem: burzą, wiatrem, pustynią, nad wielkim miastem, nad indywidualnym człowiekiem, nad zwierzętami i roślinami. Jego dobroć ogarnia także narody pogańskie. Groźby Boże nie są absolutne. Bóg jest miłosierny.

Opracowanie zadania 4.

Poznaliśmy dzisiaj historię proroka – buntownika i zobaczyliśmy, czego nauczył się on poprzez swoje buntowanie. Zobaczyliśmy jak szczerzy bunt może stać się okazją do lepszego zrozumienia narzucanych praw i nakazów, a nawet jak może wpłynąć na umocnienie relacji między stronami niezgody. Przyjrzymy się teraz, jak konkretnie przejawia się bunt przeciwko Bogu w dzisiejszych czasach.

Dlaczego ludzie uciekają przed Bogiem? Częściowo poruszyliśmy już ten problem przed chwilą. Zilustrujmy to teraz prawdziwą historią znanej współczesnej piosenkarki religijnej – Magdy Anioł.

Katecheta lub wybrany uczeń czyta teraz głośno tekst: „Wiedziałałam lepiej”, a potem, podczas krótkiej rozmowy uczniowie odpowiadają na pytania zawarte w zadaniu 4.

Można zwrócić uwagę na zakończenie przeczytanej historii i fakt, że takie życie nie daje ostatecznie pełni szczęścia, a często prowadzi „na manowce” oraz podkreślić ostatnie zdanie bohaterki, że Bóg zawsze szuka człowieka i dla każdego ma swój plan miłości.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Dzisiejsza ucieczka przed Bogiem nie jest tak obrazowa i dosłowna jak ta Jonasza, ale wiąże się z odejściem od praktyk religijnych i pominięciem Boga w swoim życiu. Ludzie nie chcą liczyć się Bogiem, planują życie według własnego uznania.

Współczesny bunt przeciwko Bogu to przede wszystkim zaprzestanie praktyk religijnych (modlitwa, Msza Święta), nieprzestrzeganie przykazań – luźny stosunek do moralności.

Dzisiejszy bunt nastolatków przeciwko Bogu ma często swoje źródło w ogólnie przyjętej modzie, niechęci do jakichkolwiek nakazów czy zakazów starszego pokolenia,

powszechnemu rozmyciu granicy między tym co dobre, a co złe oraz chęci bycia niezależnym – postawienia na swoim (tak jak bohater humorystycznego rysunku).

Podstawowa przyczyna buntu to gwałtowna chęć zmanifestowania swojej niezależności oraz uleganie dzisiejszej modzie na liberalizm, w którym wszystko wolno i relatywizm, według którego to jest dobre, co ja osobiście uważam za takie.

Opracowanie zadania 5.

Mówimy tu o buncie przeciw zasadom, zgodnie z którymi ktoś został wychowany, przeciw sprawiedliwości Bożej, której człowiek nie pojmuje i uznaje za niesprawiedliwość i przeciw Bogu, który dopuszcza do nieszczęść.

Katecheta poleca podać przykłady buntu szczerego, w którym człowiek wyraża pragnienie poznania woli Boga oraz zgubnego buntu.

Uczniowie mogą podać przykłady, kiedy sprzeciw wobec nakazów rodziców czy wychowawców stał się okazją do szczerzej i pouczającej rozmowy i przeciwnie, kiedy nieuzasadniony upór burzył wszelkie relacje i próby porozumienia, doprowadzając buntownika do zgubnego końca (np. alkohol, narkotyki).

Podobnie bunt przeciwko Bogu może być z jednej strony okazją do poszukiwania odpowiedzi na trudne pytania w różnych źródłach (Pismo Święte, literatura religijna, rozmowa z kapłanem lub innym zaufanym człowiekiem) zrozumienia sytuacji, z drugiej zaś okazją do całkowitego odejścia od Boga i praktyk religijnych.

Kiedy jedyną wiarygodną odpowiedzią na bunt człowieka okazuje się cierpienie samego Boga, Jezusa Chrystusa?

KLUCZ DO ZADANIA 5.

Najtrudniejszą sprawą jest bunt przeciwko Bogu, który dopuszcza do nieszczęść. Być może uczniowie sami będą bronili stanowiska, że jest to niesprawiedliwe i przeczy dobroci Bożej. Wyjaśnieniem może być odpowiedź na ostatnie pytanie tego zadania i stwierdzenie, że w tym przypadku często jedyną odpowiedzią pozostaje cierpienie samego Boga, Jezusa Chrystusa jako droga do zbawienia.

Dyskusja – „Jak sądzisz?”

Jeśli jest jeszcze czas, na zakończenie katechezy można poświęcić kilka minut na krótką dyskusję nad problemem zawartym pod hasłem: „Jak sądzisz?” Katecheta przytacza znajdujący się tam fragment wypowiedzi o życiu bez Boga.

„Było bardzo przyjemne. Niebezpiecznie przyjemne. Wróciłem do Boga, żeby nie umrzeć”
(Mały Gość Niedzielny 6/2004).

Następnie pyta o znaczenie tych słów i o to, dlaczego tak wielu „zbuntowanych” wraca do Boga. Uczniowie powinni poruszyć problem nieograniczonej, źle rozumianej wolności (o czym była mowa już na wcześniejszych katechezach).

Źle pojmowana wolność w efekcie unieszczęśliwia człowieka, czyni go niewolnikiem własnych pragnień i pożądań. Życie nie tylko bez Boga, ale z pominięciem jego prawa jest wbrew naturze i niszczy człowieka. Boże prawo – Dekalog to prawo natury dane przez Boga w trosce o człowieka.

Modlitwa

Katecheta prosi teraz uczniów zajęcie postawy stojącej i wprowadza do modlitwy.

Może czasem nie jesteś zadowolony z tego, co cię spotyka w życiu. Złościsz się, buntujesz, chcesz postawić na swoim. Powiedz o tym Bogu. Rozmawiaj z Nim bezpośrednio i otwarcie jak Jonasz. Pamiętaj, Bóg jest cierpliwy i miłosierny.

Panie mój i Boże mój, weź ode mnie wszystko,
co mi przeszkadza być blisko Ciebie.

Panie mój i Boże mój, daj mi wszystko, co mnie
wspomaga w drodze ku Tobie.

Panie mój i Boże mój, weź mnie ode mnie i daj całego
Tobie.

św. Mikołaj z Flüe

Zadanie domowe

Zadanie dodatkowe dla chętnych

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Ocenie podlega rzetelność informacji (uczeń powinien podać jej źródła) oraz własne przemyślenia (bez względu na ich wydźwięk, o ile nie obrażają nikogo – katecheta wystawia pozytywną ocenę za szczerą wypowiedź; może najwyżej skomentować ją, zachowując szacunek dla ucznia).

Zapis w zeszytcie

Temat: Gniewam się śmiertelnie.

Zadanie 2.

KATECHEZA 48

PRAGNIENIE SPRAWIEDLIWOŚCI

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Sprawiedliwy wybór”

Materiały i pomoce: podręcznik ucznia.

Część wstępna katechezy

Modlitwa

Katecheta wzywa uczniów do modlitwy w postawie stojącej. W modlitwie wykorzystujemy fragment Psalmu 37 z poprzedniej katechezy.

Jeszcze raz przypomnij sobie: czy czuleś się kiedykolwiek potraktowany niesprawiedliwie?

Czy kogoś, kogo znasz, spotkała niesprawiedliwość?

Upokórz się przed Panem i Jemu zaufaj!

Nie oburzaj się na tego, komu się szczęści w drodze,
na człowieka co obmyśla zasadzki.

Zaprzestań gniewu i porzuć zapalczywość;
nie oburzaj się: to wiedzie tylko ku złemu.

Psalm 37, 7-8

Część wstępną katechezy należy przeprowadzić przy zamkniętych podręcznikach, aby uczniowie nie obejrżeli żartu rysunkowego i nie przeczytali tematu lekcji.

Film „Sprawiedliwy wybór”, część 1. i 2. Odtwarzamy film w trzech częściach. Najpierw do 44 sekundy (00:44). Rysujemy na tablicy „bulkę” lub „chleb” i prosimy, by chętny uczeń naszkicował sprawiedliwy podział na 3 osoby. Potem kontynuujemy prezentację filmu (drugą część do 01:40).

Katecheta prosi o wnioski i słucha odpowiedzi. Należy zaakcentować wniosek najbardziej ogólny, tzn. fakt, że sprawiedliwie nie zawsze znaczy po równo.

Spójrzmy na żart rysunkowy umieszczony w katechizmie na stronie 126. Żart humorystycznie ukazuje, do czego prowadzi równe traktowanie wszystkich.

Część zasadnicza katechezy

Zapiszcie temat katechezy: Pragnienie sprawiedliwości.

Proszę, niech każdy z was w swoim zeszycie narysuje obok lub pod poprzednim rysunkiem chleb i podzieli go sprawiedliwie dla członków swojej rodziny. Pod rysunkiem zostawcie trochę (linijkę) miejsca. Wykorzystamy je później.

Opracowanie zadania 1.

Przeczytajcie przypowieść, która jest w podręczniku na s. 126 (Mt 20, 1-16). Czytając, zastanówcie się, czy gospodarz postąpił sprawiedliwie. Pamiętajcie, że jest to przypowieść, w której Jezus ukazuje nam, jaki jest Bóg Ojciec.

Katecheta pomaga uczniom odkryć znaczenie przypowieści.

Wyobraźcie sobie bezrobotnych, którzy muszą zarobić na utrzymanie rodziny i czekają, aż ktoś da im pracę. Którzy robotnicy czuli się przez cały dzień lepiej: ci, których gospodarz spotkał z samego rana i dał im pracę, czy ci, którzy w niepewności stali przez część lub prawie cały dzień, oczekując na zatrudnienie?

Być może byli wśród nich tacy, którzy zwlekali z poszukiwaniem pracy, ale byli i tacy, którzy czekali od rana i dopiero potem gospodarz ich spotkał. Gdyby gospodarz tym, którzy czekali od rana, ale zostali przyjęci do pracy później, zapłacił tylko za godziny przepracowane, to czy oni czuliby się sprawiedliwie potraktowani „przez życie”?

Wykonajcie teraz zadanie 1.

Samodzielne wykonanie tych zadań nie powinno nastręczać uczniom trudności po części wstępnej katechezy. Celem tych ćwiczeń jest przeniesienie wniosków z „doświadczenia z chlebem” na obraz Boga wylaniającego się z przypowieści. Po ok. 7 minutach katecheta sprawdza poprawność wykonania zadania i nagradza pracę na lekcji. Jeśli podczas pracy są uczniowie, którzy nie wykonują zadań, należy uprzedzić ich o kontroli zeszytów; Jeśli nie zmienią postawy, należy wziąć do domu ich zeszyt do kontroli i ocenić zadanie lub jego brak.

Jeśli jednak klasa pracuje powoli, można zadanie wykonać wspólnie na tablicy, gdyż nie ono jest istotne, lecz wnioski z niego. Wnioski także można zapisać wspólnie.

KLUCZ DO ZADANIA 1.

grupa	czas rozpoczęcia pracy	ustalenia z pracodawcą	zapłata
I grupa	wczesny ranek	denar za dzień pracy	denar
II grupa	godzina trzecia	dam wam, co będzie słuszne	denar
III i IV grupa	godzina szósta i dziewiąta	dam wam, co będzie słuszne	denar

V grupa	godzina jedenasta	Idźcie i wy do winnicy	denar
---------	-------------------	------------------------	-------

Gospodarz wynagrodził wszystkich sprawiedliwie: pierwszym zapłacił tak, jak się umawiali, a następnym wypłacił tyle samo i w ten sposób wynagrodził im ich cierpienie i poczucie niesprawiedliwości z powodu braku pracy. Miał prawo okazać im dobroć, bo płacił ze swoich pieniędzy.

Zauważcie, że gospodarz dotrzymał słowa. Dosłownie więc przypowieść uczy dochowywania umów nawet wtedy, gdy są niekorzystne².

Opracowanie zadania 2.

Nie zdarza się raczej, by pracodawca tak potraktował robotników, bo jego firma raczej zbankrutowałaby. To jest oczywiste, bo przypowieść nie mówi o relacjach między ludźmi, lecz o Bogu Ojcu. Jaki obraz Boga wyłania się z tej przypowieści?

Warto, by uczniowie odkryli, że ewangeliczny gospodarz nie obawiał się strat: tak, jakby miał dość pieniędzy na wypłaty bez względu na pracę robotników. Tak samo Bóg jest hojny, a Jego dary są niewyczerpane. Katecheta powołuje się także na „Masz wiadomość!”.

Ludzie mówiąc „sprawiedliwość” mają na ogół podział dóbr materialnych, ewentualnie zdolności (dlaczego nie mam takich talentów jak inni). Jeśli chodzi o sprawiedliwość w sensie moralnym, to często ludzie domagając się tzw. „sprawiedliwej kary” wyrażają chęć zemsty. W podręczniku na s. 127 przeczytajcie „Masz wiadomość!”. Co to znaczy, że Jezus mówi o sprawiedliwości nie tylko w sensie materialnym i moralnym, lecz o pierwszeństwie troski o królestwo Boże? Co to za dobra, które w pełni zaspokajają tylko Bóg?

Przypowieść ta mówi o tym, kto ma szansę skorzystania z łaski zbawienia. Żydzi mieli bowiem pretensje do Jezusa, że jest zbyt miłosierny wobec grzeszników i pogan. Taka sama postawa grozi nam, chrześcijanom. A Bóg pragnie, by wszyscy byli zbawieni, by weszli do królestwa Bożego. Czym więc różni się sprawiedliwość ludzka od Bożej?

Uczniowie mogą odpowiadać ustnie lub pisemnie.

KLUCZ DO ZADANIA 2.

Sprawiedliwość Boża i sprawiedliwość ludzka różnią się. Gospodarz (Bóg) nie traktuje ludzi jednakowo, ale bierze pod uwagę ich sytuację. Ludzie często postrzegają Jego miłosierdzie jako niesprawiedliwość, bo dla nich sprawiedliwość to rozliczanie ludzi i oddawanie im

² Wyczerpujący komentarz do tego fragmentu znajduje się Piśmie Świętym, wydanie Świętego Pawła z 2008 r.

dokładnie według tego, na co zasłużyli – co często prowadzi do chęci zemsty. Bóg jednak potrafi wybaczyć i obdarza łaską zbawienia.

Opracowanie zadania 3.

Wiemy już, że sprawiedliwość to nie zawsze równość. Ale zastanówmy się, czemu ta nierówność służy. Pięknie powiedział o tym poeta ksiądz Jan Twardowski. W jego wierszu wskaźcie cytat mówiący o tym, czemu służy nierówność.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

„to co mam i to czego nie mam nawet to czego nie mam komu dać zawsze jest komuś potrzebne”; „nierówni potrzebują siebie”

Uczniowie wpisują do zeszytu (pod rysunkiem chleba podzielonego między członków rodziny) krótszy z cytatów: „nierówni potrzebują siebie”.

Opracowanie zadania 4.

Uczniowie czytają kolejno dwa teksty pod wspólnym tytułem „Czy to sprawiedliwe?”. W pierwszym tekście warto rozdzielić uczniom role (córka i ojciec).

Opowiadania mówią o ludziach ewangelicznie sprawiedliwych.

Piszemy na tablicy: EWANGELICZNIE SPRAWIEDLIWI i zapowiadamy, że to, o czym mówimy, będzie pisemnym zadaniem domowym.

Scharakteryzujcie krótko na podstawie opowiadań ewangelicznie sprawiedliwych.

Katecheta po wysłuchaniu najwyżej dwóch uczniów ocenia ich aktywność i poleca komuś, by przeczytał na głos tekst „Sprawiedliwy traci, czy zyskuje?”.

Czy możecie dodać coś do waszej charakterystyki?

Znowu wystarczą dwie wypowiedzi. Katecheta zadaje zadanie 4. pisemnie do domu.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Ewangelicznie sprawiedliwy nie kieruje się sprawiedliwością pojętą po ludzku, kieruje się miłością. Nawet jeśli nie musi czegoś robić (nauczycielka była już po pracy i nie musiała niczego tłumaczyć uczniom, która nie uważała na lekcji), robi to ze względu na bliźniego i Boga.

Człowiek sprawiedliwy kieruje się miłością, jest więc wielkoduszny. Tak bardzo pragnie nikogo nie skrzywdzić, że woli stracić, niż kogoś unieszczęśliwić. To pragnienie jest dla niego ważniejsze od własnej korzyści. Sprawiedliwy w codziennych obowiązkach kieruje się wielkoduszną służbą innym. Polega ona na tym, że robi nie tylko to, co musi, ale także to,

co jest innym potrzebne. Sprawiedliwy, który sprawuje władzę, służy dobru innych – nie dla osobistej korzyści, lecz często nawet kosztem własnego interesu.

Podsumowanie

Opracowanie „Jak sądzisz?” Dyskusja

Jak pogodzić sprawiedliwość Bożą z niesprawiedliwością w świecie? Dlaczego w świecie jest cierpienie i niesprawiedliwość? Dlaczego w życiu człowieka nie ma harmonii?

Katecheta słucha uczniów. Jeśli mają problem z rozstrzygnięciem tej kwestii, stawia pytania pomocnicze.

Kto z was zawsze był sprawiedliwy? Kto z was nigdy w życiu nie postąpił, nie powiedział ani nawet nie osądził w myślach nikogo niesprawiedliwie? Jak rozumiecie powiedzenie: „Pan Bóg sprawiedliwy, ale nierychliwy”? Czy Boża sprawiedliwość dotyczy tylko życia na ziemi, czy spełnia się w innej perspektywie? Jakiej?

Jak przyjął niesprawiedliwość wobec siebie Jezus Chrystus?

Chodzi o to, by uczniowie powiązali cierpienie i brak sprawiedliwości w świecie z grzechem: zło jest skutkiem złego wyboru człowieka, jego grzechu i naszych grzechów. Wierzymy, że życie człowieka spełni się dopiero w wieczności: wtedy zapanuje Boża sprawiedliwość.

Film „Sprawiedliwy wybór”, część 3. Zanim się pomodlimy, obejrzymy pozostałą część filmu. Sami wyciągniecie wnioski.

Po odtworzeniu reszty filmu (od 01:20 do końca) katecheta wprowadza do modlitwy.

Ta część filmu była ilustracją do czwartego błogosławieństwa. Przeczytamy je jako modlitwę. Wstańcie.

Modlitwa

Z Ewangelii według św. Mateusza: „Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni” (Mt 5, 6).

Odpowiedz sobie i Bogu na pytania: Czy kieruję się ewangeliczną sprawiedliwością? Pokonuję swój egoizm i strach przed tym, że coś stracę?

A przecież naprawdę jedyną straszną stratą jest utrata łaski i życia wiecznego...

Jezu, wiesz jak nam ciężko i źle, gdy dzieje się niesprawiedliwość nam samym lub innym. Pomóż nam zachować głód sprawiedliwości i uchronić od pragnienia zemsty. Wspieraj, byśmy nie godzili się na krzywdę i zło. Daj mocną wiarę, że kiedyś zapanuje wśród ludzi sprawiedliwość królestwa Bożego.

Zadanie domowe

Zadanie 4. (klucz w scenariuszu). Zadanie dodatkowe dla chętnych

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Przepaska na oczach Temidy, miecz i waga symbolizują sprawiedliwość sądów: nie patrzą one na człowieka, tylko na zgodność sprawy z przepisami, z prawem. Tak pojęta sprawiedliwość jest dużo węższa niż ta, która wynika z czwartego błogosławieństwa. To nie znaczy, że Jezus Chrystusa namawia do postępowania niezgodnego z prawem. Jednak prawo bez miłości bliźniego to za mało.

Zapis w zeszycie

Temat: Pragnienie sprawiedliwości.

Rysunek chleba z podziałem na porcje dla członków rodziny ucznia; pod rysunkiem cytat z wiersza: „nierówni potrzebują siebie”

Zadanie 1.

Napis „Ewangelicznie sprawiedliwi”.

KATECHEZA 51

NIE TAK JAK DAJE ŚWIAT

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Wet za wet”

Materiały i pomoce: podręcznik ucznia.

Część wstępna katechezy

Modlitwa

Rozpoczynamy siódmym błogosławieństwem (Mt 5-9) i czytaniem Ewangelii według św. Mateusza 5, 38-42 (podręcznik s. 132).

Dyskusja – „Jak sądzisz?” i opracowanie zadania 1.

Wybrany uczeń czyta na głos tekst „Ze wspomnień ks. Jan Bosko”. Następnie katecheta zadaje pytanie.

Czy Alojzy Comollo był człowiekiem silnym czy słabym?

Uczniowie wypowiadają się. Katecheta prosi o argumentację, a nie tylko opinię na temat postaci. Nauczyciel pełni funkcję porządkującego dyskusję, np.: „A więc zgadzasz się z opinią...”, „Myślisz więc odwrotnie niż...”, „Zarysowują się dwa stanowiska”. Tym samym podnosi się kulturę dyskusji i jej spójność. Uczniów należy uczyć, żeby unikali zbędnego wielosłownia i żeby nawiązywali do słów przedmówców. Taki wymóg jest także czynnikiem wprowadzającym ład na lekcji: aby odnosić się do słów poprzedników, trzeba ich w spokoju wysłuchać.

Niedawno czytaliśmy o błogosławionym, który wzywał, by nie odpowiadać złem za złó. O kogo chodziło? Jakie jeszcze przykłady wtedy przywołyaliśmy?

Uczniowie mają sięgnąć do katechezy „Moc łagodności”: chodzi o postać bł. ks. Jerzego Popiełuszki oraz przykład górników, którzy powstrzymali się od zemsty i przebaczyli.

Jeśli uczniowie twierdzą, że Alojzy był człowiekiem słabym, można przypomnieć pytanie i odpowiedź uczniów z katechezy „Moc łagodności”: „Czy łagodność jest wyrazem siły duchowej czy słabości charakteru?”. Po rozmowie zapisujemy temat (Nie tak jak daje świat) i przechodzimy do zadania 1. Uczniowie mają zapisać odpowiedni cytat w zeszytcie.

KLUCZ DO ZADANIA 1.

Najtrafniejszym cytatem jest: „Nie stawiajcie oporu złemu: lecz jeśli cię ktoś uderzy w prawy policzek, nadstaw mu i drugi”.

Część zasadnicza katechezy**Opracowanie zadania 4.**

Historia, którą poznaliśmy, mogłaby się skończyć inaczej. Byłaby to jedna z wojen, jakie ludzie prowadzą ze sobą na co dzień. Jakie inne wojny ludzie toczą ze sobą?

Gdyby uczniowie mieli problem z odpowiedzią, można podać jeden lub dwa przykłady, żeby uczniowie uruchomili swoje myślenie, zmieniając pojęcie „wojny”, czyli rozumienia jej nie tylko jako konflikt zbrojny.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Wojny, które ludzie prowadzą na co dzień: kłótnie małżonków, kłótnie rodzeństwa, wojny z sąsiadami, antagonizm (czyli wzajemna niechęć i wrogość) między nauczycielami a uczniami, „ustawki”, czyli bitwy kibiców, walka polityczna, walka o wolne miejsce w pociągu czy autobusie.

Po wykonaniu zadania wzywamy uczniów do rachunku sumienia. Po każdym pytaniu robimy pauzę.

Modlitwa

Odpowiedzcie sobie w myślach na pytanie, które zadam.

Kiedy ostatnio byłeś z kimś w konflikcie? Jak się zachowałeś?

Przemyśl swoje reakcje na agresję słowną lub fizyczną.

Pomódlmy się słowami piosenki:

1. Ciągły niepokój na świecie, wojny i wojny bez końca.

Jakże niepewna jest ziemia, jękiem i gniewem drgająca.

Ref. Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam.

Nie tak jak daje dzisiaj świat, powiedział do nas Pan.

2. Ciągły niepokój w człowieku, ucieczka w hałas, zabawy.

Szukamy wciąż nowych wrażeń, a w głębi ciszy pragniemy.

Ref. Pokój zostawiam wam...

3. Pokój budować na co dzień: w sobie, w rodzinie, przy pracy.

Nasze mozolne wysiłki Pan swoją łaską wzbogaci.

Ref. Pokój zostawiam wam...

Opracowanie zadania 2.

Takie codzienne wojny często prowadzą do wojen w pojęciu militarnym, są ich załącznikiem. Przeczytajcie tekst *Piekielny krąg*. Odpowiedzcie: Co jest przyczyną wojen? Co najczęściej jest przyczyną agresji człowieka wobec człowieka?

Katecheta słucha kilku odpowiedzi.

Czy zgadzacie się z tą opinią, że źródłem agresji jest tak naprawdę strach, np. przed czyjąś przemocą, strach o własne życie, posiadanie, zachowanie godności, przed ośmieszeniem a nawet przed poczuciem pustki życiowej i nudy? Podajcie przykład.

A jak można przerwać ten „piekielny krąg”? Jedną z propozycji poznamy w filmie.

Film „Wet za wet”. *Prezentujemy film w całości. Następnie pytamy, jaki sposób przerwania „kręgu przemocy” zaproponował kolega bohaterki.*

A co wy możecie zaproponować w sytuacji konfliktu?

Ta część katechezy ma łączyć codzienne doświadczenia uczniów z nauką Jezusa. Poznanie tej nauki i refleksja nad nią ma spowodować zmianę stereotypu myślenia o konfliktach (wojen – w rozumieniu militarnym, ale także mentalnym): agresja nie musi wywoływać zemsty. Aby nie tworzyć nieprzerwanego kręgu nienawiści, trzeba go przerwać postawą przebaczenia. Uczniowie sami mogą nawiązać do nauczania Jezusa o nadstawianiu policzka, oddaniu płaszcza itd.

Nie jesteśmy bezradni wobec przemocy nie dlatego, że mamy przewagę siłową. Mamy przewagę, bo wiemy, co mamy czynić: przerwać przemoc i przebaczyć.

Po rozmowie katecheta poleca wykonać drugą część zadania 2. w zeszycie.

Ułóżcie hasło nawołujące do pokoju. Nawiążcie do nauczania Jezusa.

KLUCZ DO ZADANIA 2.

Ludzi wobec agresji ogarnia strach i reagują jeszcze większą agresją. Do wojen dochodzi poprzez powielanie przez ludzi tego schematu: agresja – reakcja zemsty, uraza i odpowiedź na agresję, nienawiść, potem znów odwet i tak bez końca.

Przykład hasła pokojowego: Nie stawiaj oporu złu, ale zło dobrem zwyciężaj – wtedy zachowasz pokój.

Zaufaj Jezusowi i nie bój się – a zachowasz pokój.

Podsumowanie

Opracowanie zadania 5.

Na czy polega prawdziwy pokój?

Uczniowie mogą próbować odpowiadać. Aby zweryfikowali odpowiedzi, katecheta odsyła ich do tekstu „Pokój zostawiam wam?” i poleca wykonać pisemnie zadanie 5.

Jaki związek ma fragment Ewangelii według św. Mateusza (5, 21-24) z prawdziwym pokojem, o którym mówi tekst „Pokój zostawiam wam”?

Po kilku 5-7 minutach katecheta sprawdza odpowiedzi.

KLUCZ DO ZADANIA 5.

W Ewangelii Jezus mówi o pokoju, który płynie z wnętrza człowieka. Nie chodzi jedynie o niezabijanie bliźniego, ale również o wyzbycie się wszelkich uraz. Dopiero wówczas człowiek jest gotowy, by oddawać cześć Bogu. Dlatego podczas Eucharystii następuje moment, gdy wierni przekazują sobie znak pokoju – nie jest to jedynie symbol, ale gest, który powinien mieć odzwierciedlenie w życiu.

Przeczytajcie teraz modlitwę ze s. 133. Która prośba przemawia do was najbardziej? Przepiszcie ją do zeszytu.

Wykonanie tego zadania było przygotowaniem do modlitwy.

Modlitwa

Panie Jezu, Ty sam bądź dla naszego pokolenia mistrzem,
pasterzem, który uczy, jak osiągnąć pokój.

Daj nam czystość pokornego serca, abyśmy mogli pojąć

Prawdę i odrzucić podstępne złudzenia.

Daj nam wolność Twojej łaski, byśmy umieli żyć w sprawiedliwości
i odpowiedzialnej miłości.

Obdarz nas pokojem, który płynie z Twego przebitego

Serca, pokojem w prawdzie, w sprawiedliwości i miłości.

Przebacz Kainom naszych czasów, albowiem nie wiedzą, co czynią.

Nawróć dla Twojego pokoju uciskających i sięgających po przemoc.

Ty Sam, Jezu, bądź naszym pokojem.

Niech Twój Duch Święty wleje pokój do naszych dusz

przez sakramenty Twojego Kościoła, byśmy w ten sposób

sami stali się pokojem dla wszystkich naszych braci. Amen.

bł. Jan Paweł II, Modlitwa podczas spotkania z młodzieżą na Lateranie, 30 III 1985

(fragment)

Na zakończenie przekazmy sobie znak pokoju.

Uczniowie mogą przekazać sobie znak pokoju poprzez skinięcie głową lub podanie sobie rąk.

Zadanie domowe

Zadanie 3. Zadanie dodatkowe dla chętnych.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Imperium Rzymskie – upadło;

Egipt – zostaje podbity przez Arabów;

Cesarstwo Bizantyjskie – upadło (zostało podbite przez Turków);

Cesarstwo Rosyjskie – 1917 r. koniec caratu;

Trzecia Rzesza – Niemcy przegrali II wojnę światową;

Komunistyczny Związek Radziecki – upadł i podbite narody (republiki) odzyskały wolność.

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Sprawdzenie tego zadanie będzie wymagało od katechety znajomości gier komputerowych. Ich opis można znaleźć w Internecie, wpisując w wyszukiwarkę tytuł gry. Należy się spodziewać, że to zadanie dla młodzieży będzie atrakcyjne. Jeśli katecheta chce uniknąć nakładu pracy związanego z poszukiwaniem informacji o grach, może prosić uczniów nie tylko o podanie tytułów gier, ale także o ich krótką charakterystykę.

Zapis w zeszycie

Temat: Nie tak jak daje świat.

Zadanie 1.; Zadanie 2. (druga część – hasła); cytat z modlitwy Jana Pawła II.